

דף ז ע"א; גמרא: שלחו לה קנאה את מעוררת עלינו לבין-האומות.

ופירש רש"י: שיאמרו האומות שאנו שמחים להזכיר מפלתן. קשה לי דאם-כן מה השיבה
 כבר כתובה אני על דברי הימים למלכי מדי ופרס, מה-בכך הא עיקר הפחד הוא
 על-זה שאנו שמחים במפלתן. אך רש"י כתב על-זה: ושם יהיו רואין מה שאירע להם
 ע"י ישראל. ואולי כוונתו שיראו מה שאירע להם וייראו מלהתגרות בישראל.

שם; גמרא: תני רב יוסף ומשלוח מנות איש לרעהו.

והעיר הרה"ג ר' יוסף לאמזער [ניימן] למה אין מברכין על מצות משלוח-מנות, לפי-מה
 שכתב הרמ"א (בסימן תרצה) דגם כשהלה אינו מקבל יוצא המשלח. והנה קושיתו
 היא רק לדברי הרשב"א (בשו"ת סימן יח): דלכן אין מברכים על מתנות-עניים, הלואה
 וצדקה, משום דאין מברכים על מצוה שאינה תלויה ביד העושה, מפני שאפשר
 שלא יתרצה בה חבריו ונמצא מעשה מתבטל, ולזה קשה שלדברי הרמ"א שבמשלוח-מנות
 גם כשהלה אינו מקבל יוצא המשלח למה אין מברכין.

אולם ברמב"ם (הל' ברכות פרק יא ה"ב) משמע שהטעם שאין מברכין על צדקה הוא משום
 שהיא מצוה שבין אדם לחבירו, וכללא הוא שאין מברכין אלא על מצוות שבין
 אדם למקום, שכתב: וכל מצות-עשה שבין אדם למקום, בין מצוה שאינה חובה בין
 מצוה שהיא חובה מברך עליה קודם לעשייתה. וכתב ב"כסף-משנה" (שם): ודקדק רבינו
 לכתוב שבין אדם למקום, לומר דבמצות שבין אדם לחבירו כגון עשיית צדקה וכדומה
 אין מברכין עליהן. וטעם זה שייך גם במשלוח-מנות.

והנה דינו זה של הרמ"א, דאם שולח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם דיצא
 המשלח, לאו דכולי-עלמא היא, שה"פרי-חדש" חולק עליו, ובשו"ת "חתם-סופר"
 (סימן קצו) כתב: שדינו של הרמ"א תלוי בשני הטעמים במצות משלוח-מנות,
 שב"תרומת-הדשן" כתב, שהטעם הוא כדי שיהיה הרווחה לבעלי-שמחות דאולי לא
 יספיק-לו סעודתו הרי חבריו מסייעו, ולפי-זה אם לא רצה לקבלם לא יצא המשלח,
 אולם בספר "מנות-הלוי" כתוב שהטעם הוא כדי להרבות שלום וריעות, היפך ממה שאמר
 הצר 'מפוזר ומפורד' וגו', ולפי דבריו כיון ששלח והראה חיבתו כבר יצא ידי-חובתו
 אף-על-פי שזה מוחל לו.

ולפי כל הנ"ל יש ליישב את הדברים לכל חד כדאית-ליה, שלשיטת הרמ"א
 וה"מנות-הלוי" דגם כשהלה אינו רוצה לקבל יוצא המשלח, צריך-לומר דלכן אין
 מברכין על משלוח-מנות משום הטעם של הרמב"ם דאין מברכין על מצות-עשה שבין
 אדם לחבירו, ולדעת הרשב"א יש ראייה שהוא סובר שהטעם של מצות משלוח-מנות הוא
 כדי שיהיה הרווחה וכשיטת הפר"ח, שאם אינו רוצה לקבלם איז המשלח יוצא ידי-חובה.